

Motion till riksdagen

1989/90:Sf328

av Gustav Persson och Marianne Ståhlberg (båda s)

Ansvaret för arbetsskadeutredningen

Lagen om arbetsskadeförsäkring har starkt bidragit till att vi fått ökad kännedom om arbetsskador. Det gäller framför allt belastnings- och förslitnings-skador där kvinnor drabbas mycket hårt. Den intensiva diskussion som uppstått i dess kölvatten har medfört helt andra krav på bättre arbetsmiljöer. Vi diskuterar numera i termer som att vi skall skapa "det goda arbetet för alla". Rehabiliteringsutredningen och arbetsmiljökommissionens arbete ligger i linje med dessa strävanden.

Handläggningen av arbetsskadeförsäkringen har emellertid medfört en stor arbetsbelastning för personalen vid försäkringskassorna. Inte minst gäller det utredningar som berör förhållandena på arbetsplatserna. Ett ökat ansvar för dessa frågor bör därför kunna läggas på arbetsgivare och företags-hälsovård.

Redan nu ger lagen om arbetsskadeförsäkring (LAF) försäkringskassan (Fk) en långtgående möjlighet att från arbetsgivaren infordra underlag i samband med arbetsskadeutredningar.

Utnyttjande av företagshälsovården (FHV) sker också i dag men i varierande omfattning vid de olika försäkringskassorna. Att inte ett mer omfattande och enhetligt utredningsunderlag infordras har flera orsaker. Ett viktigt skäl är att *enhetliga direktiv* för arbetsfördelningen inte finns mellan Fk och FHV att till fullo utnyttja den expertkunskap som FHV har i dag.

Exempel finns på hur en relativt omfattande "delegering" av utredningsansvaret till FHV minskar bemanningen på Fk. Värmlands läns Fk är ett sådant exempel. Här uppger man att bemanningen för att klara arbetsskadeutredningar är mindre än vad som är vanligt inom övriga Fk-kontor.

Ett mer omfattande ansvar för arbetsgivare/FHV motiveras inte enbart av behovet av att minska den administrativa belastningen inom Fk, utan även av den grund utredningarna ger för det förebyggande arbetet.

Följande bör särskilt noteras beträffande ett utökat ansvar för FHV i fråga om arbetsskadeutredningar.

Arbetsgivare/FHV måste ha noggrann kännedom om de skador/sjukdomar som de anställda erhållit i arbetet (eller på annat sätt) för att kunna förebygga och anpassa arbetet efter den enskildes förutsättningar. Det är framför allt FHV som i dag besitter kompetens att identifiera arbetsskador. För de vanligaste arbetssjukdomarna, belastningsskadorna, torde i många fall

FHV:s egen kompetens vara tillräcklig. Särskilda experter behövs enbart i undantagsfall för speciellt svårbedömda arbetsskador.

Att inkräva medicinsk bedömning från FHV bör det inte finnas hinder för med hänsyn till att man också enligt AFL har rätt att infordra utlåtande från särskild läkare. Det bör även kunna gälla LAF. Ur såväl försäkringsmässig som förebyggande synpunkt förefaller det tveksamt att den medicinska bedömningen görs av en instans helt skild från den som är ansvarig för arbetsplatsutredningen.

I de fall då FHV inte anser sig ha tillräcklig expertkunskap för att klara den medicinska bedömningen bör den i alla fall bättre än Fk klara att *remittera* den enskilde vidare för konsultation av exempelvis ortoped, cancerexpertis, lösningsmedelsexpertis m.fl. Fk:s förtroendeläkarsystem bör i huvudsak utnyttjas när den försäkrade saknar FHV och i de fall då FHV:s underlag är negativt för den försäkrade, exempelvis på grund av ett bristfälligt underlag från FHV.

När *arbetsskada* kan misstänkas ha drabbat en anställd borde det självfallet åvila FHV att genom utnyttjande även av utomstående sakkunskap få en eventuell arbetsskada bekräftad för att kunna förebygga och bedriva anpassnings- och rehabiliteringsverksamhet.

I än högre grad krävs FHV:s insatser ifråga om att konstatera om *skadlig inverkan föreligger*. Här krävs det i många fall expositions-mätningar och andra undersökningar på arbetstagarens arbetsplats. I vissa fall finns dessa mätningar och undersökningar redan tillgängliga inom FHV, exempelvis vilka kemikalier som används, mätningar av buller, vibrationer, bedömningar, videofilmer av ergonomiska förhållanden m.m.

Om *inte* sådana undersökningar finns eller kan göras inom FHV bör även här FHV ha den största möjligheten att konsultera expertis. Arbetsgivaren har en klar skyldighet enligt lag att kartlägga miljöförhållanden på arbetsstället.

För denna utredningsuppgift finns således ett än tydligare samband med det förebyggande arbetet. Enligt riktlinjer som finns i gällande arbetsmiljöavtal för FHV är utrednings- och kartläggningsarbete en viktig uppgift som grund för främst det förebyggande arbetet.

I de fall då den misstänkta skadliga inverkan inte finns på den nuvarande arbetsplatsen måste självfallet ändå FHV som en grund för sitt arbete vidta en yrkesanamnes och klarlägga om orsakerna härrör från tidigare arbeten. Det förebyggande motivet för FHV:s insats finns inte på samma sätt i dessa fall. För att kunna bedriva anpassnings- och rehabiliteringsarbete är kunskaper om orsakerna till skador som erhållits på tidigare arbetsställen också nödvändiga.

Att lägga ett ökat utredningsansvar på FHV har också en kompetensbyggande funktion för FHV på ett annat sätt än för Fk, som saknar expertkunskaper inom arbetsmiljöområdet. Däremot är Fk:s prövning av arbetsskador väsentlig också för Fk med hänsyn till rehabiliteringsansvaret.

Arbetsskadeutredningarnas också i dag stora betydelse för det förebyggande arbetet skulle sannolikt förstärkas om FHV fick ett ökat ansvar. Om FHV:s underlag talar till förmån för den försäkrade bör inte Fk (annat än undantagsvis) inkräva ytterligare expertunderlag. FHV:s underlag skall såle-

des utgöra grunden för den rättsliga bedömningen, givetvis under förutsättning att Fk bedömer underlaget vara fullgott.

I de fall då FHV:s bedömning är negativ för den försäkrade bör, om det finns skäl för det, ytterligare underlag inhämtas. När FHV inte finns tillgänglig har Fk utredningsansvaret på samma sätt som i dag. Den *räusliga bedömningen* har Fk men ansvaret för utredningsunderlaget bör i sin helhet i flertalet fall kunna läggas på FHV.

Ett sådant utvidgat ansvar för FHV och arbetsgivare att medverka i arbetsskadeutredningarna skulle innebära en väsentlig avlastning av arbetet i försäkringskassorna, samtidigt som det förebyggande arbetet på arbetsplatserna skulle kunna förbättras.

Försäkringskassorna och deras samverkande organ, försäkringskassaförbundet och RFV, bör tillsammans utarbeta riktlinjer för arbetet och utformningen av försöksverksamhet. Med ledning av detta bör RFV sedan kunna utfärda anvisningar för det fortsatta arbetet.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett ökat ansvar för arbetsskadeutredningar för arbetsgivare/företagshälsövård.

Stockholm den 25 januari 1990

Gustav Persson (s)

Marianne Stålberg (s)